

YKK64262 / Mäntsälän lentokenttäalueen kirjoverkkoperhoskartoitus

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Aineisto ja menetelmät	2
3	Tutkimusalue	2
4	Tulokset	2
5	Johtopäätökset	3
6	Kirjallisuus.....	4

1 Johdanto

Tämän luontoselvityksen tarkoituksena oli Mäntsälän Aeron tulevan lentokenttäalueen keskiosan kirjoverkkoperhosten (*Euphydryas maturna*) esiintymien nykytilan kartoitus. Kirjoverkkoperhonen on EU:n luotodirektiivin liitteiden II ja IV laji ja Suomessa rauhoitettu. Alueelta oli syksyllä 2017 (Kaitila & Pimenoff 2018) havaittu kaksi lajin toukkapeseyttä ja tilanne oli pesyeiden pienen määrän takia tarkoitus tarkastaa uudelleen. Lajin varsinaiset lisääntymispaikat ovat parhaiten todennettavissa syksyllä talvehtimaan valmistautuvia valkeaseittäisiä toukkapeseyttä etsimällä.

2 Aineisto ja menetelmät

Luontoselvityksen tekivät FM Jaakko Kullberg ja MMM Hanna Suominen. Kirjoverkkoperhosen toukat elävät ryhmissä ja kutovat pieninä seittipesiä, joiden suojissa ne elävät, kun eivät ole ruokailemassa. Toukat myös talvehtivat seittipesän suojissa seuraavaan kevääseen. Valkeina erottuvat seittipesät ovat hämähäkkien verkkoja tiheämpiä ja yleensä niiden sisällä tai pinnalla näkyy toukkien ulosteita.

Säätila havainnointipäivänä 27.9.2018 pilvinen-puolipilvinen, tuulinen ja lämpötila paikalla +8-9°C. Pesyeitä etsittiin kuivuneista kangas- ja metsämaittikkakasvustoista sekä niiden lähiympäristöstä 6 h ajan kahden hengen voimin kulkien yhdessä rinnakkain muutaman metrin välein. Kasvustoista etsittiin seittipesiä kumartuneena lähietäisyydelle ja auringon paistaessa sitä varjostaen.

3 Tutkimusalue

Tutkittu alue sijaitsee Mäntsälässä Valtatien 25 osoitteen Hyvinkääntie 793 kohdalla. Nyt tutkittu alue rajautuu Hyvinkääntien pohjoispuolelle ja siltä pohjoiseen päin lähtevän hiekkatietä länsi- ja itäpuolelta ympäröiviin metsähakkuisiin. Pohjoispuolella se loppuu kiinteistörajaan. Alue on pääsääntöisesti eri ikäistä kuusimetsää, jossa on lähinnä reuna-alueilla ja kosteammassa notkoissa lehtimetsää. Silmämääräisesti alue ei edusta hyvää kirjoverkkoperhosen elinympäristöä, vaan on pääsääntöisesti liian varjostunutta ja mesikasvillisuutta on vain vähän teiden reunoilla – ravintokasveja oli kuitenkin paikoin runsaasti. Tutkimuksessa keskityttiin metsäalueen avoimiin ja puoliavoimiin kohtiin, joissa oli ravintokasvia ja auringonpaisteen arvioitiin ulottuvan metsän sisään. Viimeaikaiset hakkuut ovat tuoneet valoa uusiin metsänreunoihin, joten myös nämä alueet läpikäytiin.

4 Tulokset

Tutkimuksessa löydettiin kaksi toukkapeseyttä, jotka sijaitsivat muutaman sentin päässä toisistaan hieman metsän puolella Valtatie 25 reunassa, missä tien reuna on noin kuuden metrin matkalta avoin. Tutkitun alueen raja ja havaittujen kirjoverkkoperhospesyeiden sijaintipaikka on esitetty kuvassa 1. Havaintopaikka on mikroilmastoltaan aurinkoinen ja lämmin – tien leveyden ansiosta tien eteläpuolen kuusikko ei juuri varjosta paikkaa. Mielestäni juurikin tien reuna oli laji soveliaain esiintymisympäristö paikalla.

Kuva 1. Vanha ilmakuva tutkimusalueelta, jonka rajaus on merkitty violetinpunaisella. Löydetyt kaksi toukkapesuetta olivat vierekkäin vinoneliöllä merkatussa kohdassa hieman met-sän puolella Valtatie 25 pohjoispuolella.

5 Johtopäätökset

Aiemman ja nyt tehdyn tutkimuksen perusteella tutkimusalueen merkitys kirjoverkkoperhosen lisääntymisalueena on marginaalinen toukkapesueiden pienen määrän takia. Joinakin vuosina laji esiintyy alueella, mutta tuskin joka vuosi. Havainto kuitenkin tehtiin juurikin kirjoverkkoperhosen kannalta sille soveliaimmalta paikalta, jossa yhdistyvät ravintokasvien puoliavoin kasvupaikka ja tienvarren mesikasviesiintymät, jolloin aikuisten pysyvät paremmin elinalueella eivätkä harhaile niin helposti pois synnyinpaikaltaan. Todennäköisesti havainnot liittyvät johonkin selvästi voimakkaampaan lajin esiintymään Mäntsälän alueella. Nyt tekeillä olevan lentokentän vaikutus lajin esiintymiseen on siinä mielessä positiivinen, että lajille sopivien aurinkoisten metsänreuna-alueiden määrä kasvaa lentokentän ansiosta. Lentokenttä alue on myös tienvartta rauhallisempaa elinympäristöä perhosille ja niiden kuolleisuus ja häiriö liikenteen takia ovat pienempää.

6 Kirjallisuus

Kaitila, J. & Pimenoff, S. 2018: Kirjoverkkoperhosen selvitys vuonna 2007 kiinteistöllä 505-403-7-54 ja ohjeistus maisemointiin. Luontotieto Keiron Oy.